

20.8.3. Néhány apróság az előadáshoz, a beszédtechnikához

A beszédlégzés

A beszéd során a légzés módja megváltozik. A légzés biztosítja a beszéd ritmusát. A magyar beszédre feszes artikuláció jellemző, ezért csak fejlett légzéstechnikával, beszédlégzéssel valósítható meg. Légzésünk alkalmazkodik a beszédtevékenységhez, például úgy, hogy egy hosszabb gondolati ív közlése során gyakrabban veszünk levegőt. A beszédhez szükséges levegővel okosan kell gazdálkodnunk. Ezt a levegőgazdálkodási képességet érdemes edzeni.

A hangszín

Játsszunk a hangszínünkkel. A világosabb hangszín kiemeli a lényegét, pozitív érzéseket kelt. A sötétnek nyomasztó a hatása.

A hangerő

A jól megválasztott hangerő lényeges a beszéd élvezhetősége miatt. Ha túl halk, elfárad a hallgatóság a koncentrációban. Ha túl hangos, akkor az ereje lesz fizikailag megterhelő. A hangerő többletjelentést adhat szövegünknek: tagolhatunk, kiemelhetünk, kizökkenhetünk vele.

A beszédtempó

A beszéd sebessége függ az adott nyelvtől, de az egyéntől és a situációtól is. A magyar nyelv beszédsebessége lassabb, mint az indoeurópai nyelveké. Normál esetben, ha történetet mondunk el, ez még tovább lassul. De ha az előadó izgul, szeretne a mondanivalója végére érni, akkor lehet, hogy épp hadarni kezd. A túl lassú beszédtempó elaltat, a túl gyors beszédtempó veszélyezteti mondanivalónk megértését. A beszédtempó hirtelen váltásával is plusz tartalmat adhatunk mondanivalónknak, vagy színesíthetjük előadási képességeinket.

Feladat

21. Olvassuk el a beszédhibákról szóló olvasmányt, majd az olvasottakat figyelembe véve olvassuk fel hangosan Weöres Sándor *Dob és tánc* című versét! Gyakoroljuk minél tisztábban és gyorsabban olvasni a verset. Az osztályból kinek a felolvasása sikerült a legjobban és miért?

Technikai légzéssel javíthatjuk a levegőellátottságunkat. Két típusa létezik:

- az alaplevegő lényege a nagy mennyiségű levegővétel,
- a pótlevegő lényege pedig a gyors levegőpótlás.

Mindezek legyenek láthatatlanok és hallhatatlanok. Nagyon zavaró előadás közben, ha kapkodjuk a levegőt, zihálunk. A beszéd egész dinamikája átalakul tőle. Lassan ez és nem a téma köti le a hallgatóságot.

Ejtéshibák – beszédhibák

Az előadónak nagy gondot kell fordítania a beszédhangok megformálására, az artikulációra. Ha nem érthető a beszéde, türelmetlen lesz a hallgatóság, nem tudja kellőképpen értékelni az előadás tartalmát. Ne mormoljunk, ne zárjuk össze a szánkat, ne nyeljük el a hangokat! Az ejtéshibák korrigálhatók, tudatosan figyelve rájuk orvosolhatók. A beszédhibák már kicsit más jellegű problémák. Sokkal több energiát kell fektetni a leküzdésükbe. Idetartozik a raccsolás, a pöszeség, a dadogás. A megváltoztatásukhoz nagyfokú tudatosságra bizonyos értelemben, a beszéd újratanulására van szükség. Vannak pl. színészek, akik a hétköznapi életben dadognak, de a színpadon uralni tudják a helyzetet.